

Odgovor direktorju ARRS

Visokošolski sindikat Slovenije (VSS) in Sindikat vzgoje in izobraževanja Slovenije (SVIZ) se odzivata na škandalozni odziv direktorja Agencije za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije (ARRS, Priloga - Odziv) na [protest ob napovedani ukinitvi dostopa do arhivov raziskovalne dejavnosti](#). Direktor ARRS sicer sporoča, da dostop do podatkov, ki se arhivirajo že od leta 2006 na portalu e-Obrazci, ne bo ukinjen s koncem avgusta, kot so prvotno predvideli, a ob tem doda, da bodo poskušali vzdrževati delovanje portala e-Obrazci, dokler bo to tehnično mogoče. V nadaljevanju direktor nadaljuje s karanjem, češ, imeli ste dovolj časa, saj je ARRS že v marcu pozvala zainteresirano javnost, naj si za lastno evidenco izvozi in shrani arhivske podatke.

Ne, g. direktor! Ni naša dolžnost izvažati in shranjevati arhivske podatke, vaša dolžnost je, da ARRS zagotavlja varno hranjenje arhivskih podatkov in sočasno omogoča tudi neoviran dostop do arhivov raziskovalne dejavnosti, k čemur vas zavezuje tudi Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih. Več kot 15 let smo lahko neovirano dostopali do arhivov na portalu e-Obrazci. Zato neoviran ter neprekinjen dostop do digitalno arhiviranih podatkov zahtevamo tudi danes. To, da direktor ARRS leta 2022 zapiše, da bodo poskušali vzdrževati dostop do arhiva, a le, dokler bo to tehnično mogoče, je prvovrstni škandal. Tehnične rešitve so.

V zadnjem letu se je znatno skrčil obseg tudi že zelo dobro utečenih e-storitev oziroma e-poslovanja agencije, kar je ARRS zagotavljala več kot 15 let. Priča smo razkroju informacijskega sistema in ne razvoju oziroma nadgradnji informacijskega sistema, ki ga direktor omenja. Vaši argumenti, da vlagate vse napore, a da je krivo pomanjkanje kadra in finančnih virov, niso verodostojni. Za razkroj informacijskega sistema so krive nespametne odločitve ARRS in nestrokovna izvedba prenove sistema. Pred začetkom prenove ni bila opravljena analiza stanja informacijskega sistema agencije, ki bi identificirala kritične elemente sistema. Prav tako ni bil pripravljen načrt, kako se lotiti prenove na način, da bi agencija in uporabniki v času prenove lahko še vedno uporabljali že utečene e-storitve. Narejena tudi ni bila časovnica z identificiranimi kritičnimi mejniki ter predlogi rešitev v primeru zapletov. Posodabljanje starega oziroma izgradnja novega IT-sistema torej nista potekala vzporedno, kar bi zagotavljalo nemoteno delovanje starega, še delujočega sistema in omogočilo testiranje novega. ARRS je prenehala uporabljati informacijski sistem skorajda čez noč in brez predhodnega opozorila uporabnikom. Ob vsem tem je ARRS v začetku leta 2021 enostransko prekinila pogodbo z IT-podjetjem, ki je sistem razvilo in vzdrževalo, še pred izborom novega izvajalca, ki ste ga izbrali na razpisu v avgustu 2021.

Posledice »prenove« informacijskega sistema, ki jih čuti raziskovalna skupnost že več kot leto dni, niso omejene le na negotovost dostopa do arhivov. Že več kot leto dni ni več možna elektronska prijava na številne razpise ARRS, čeprav je IT-platfoma (e-Obrazci) pred »prenovo« to vrsto let omogočala. V dobi digitalizacije od začetka leta 2021 v razpisih zahtevate, da vloge natisnemo na papir (!) in vam natisnjene posredujemo z navadno pošto ter po e-pošti priložimo še nepodpisan (!) word-ov

dokument! Torej, za določeno obdobje dokumentacija sploh ni digitalno arhivirana oziroma ni dostopna ne v e-Obracih in tudi ne v novem portalu DigiForms. Od začetka »prenove« informacijskega sistema so podatki v bazi SICRIS o financiranih raziskovalnih aktivnostih pomanjkljivi ali pa jih sploh ni. Npr. pri programskih skupinah je naveden le še vodja programa in ne več člani programske skupine, medtem ko podatkov o številnih projektih, sprejetih v financiranje v letu 2021, v bazi SICRIS sploh ni.

Kljub številnim, tudi javnim opozorilom, še vedno niste zagotovili spoštovanja zakonskih obveznosti ARRS, ki agencijo zavezujejo k javni objavi finančnih podatkov o načrtovanem financiranju raziskovalne dejavnosti in realizaciji aktivnosti oziroma porabi sredstev ter osveževanju podatkov na mesečni ravni. Bela knjiga ARRS je bila vzpostavljena že leta 2005 in finančni podatki so bili vse do leta 2020 [javno dostopni](#). Podatke za leto 2021 je agencija objavila le enkrat in to šele v maju 2022. Za leto 2022 pa povezave na Belo knjigo s finančnimi podatki sploh več ni. Prav tako ne zagotavljate več elektronskega poročanja o predvidenih (NRU) in realiziranih (PRU) urah financiranih aktivnosti, še več, podatkov o NRU sploh več ne zbirate.

Na podlagi zapisanega direktorja ARRS pozivamo k odstopu. Očitno je, da direktor ni sposoben zagotoviti prenove informacijskega sistema na način, ki bi zagotovil vsaj tako dobre e-storitve in e-poslovanje, kot je bilo utečeno vse do konca leta 2020. Še več, direktor se niti ne trudi zagotoviti, da bi ARRS spoštovala zakonske obveze. Evidentno je tudi to, da se direktor ne zaveda pomena hrambe arhivskih podatkov in dostopa do njih, kar je obveznost po Zakonu o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih, aktualnih mednarodnih smernic o trajnem hranjenju in dostopu do raziskovalnih podatkov pa očitno tudi ne pozna.

V luči zapisanih dejstev VSS in SVIZ vztrajata na zahtevi, da je raziskovalcem omogočen neoviran, neprekinjen in trajen dostop do arhiva tudi v bodoče. Odgovorne ponovno pozivata, da preučijo in javnosti sporočijo vzroke za razkroj informacijskega sistema na ARRS, na katerega smo opozorili že lani. Pričakujemo tudi javno obvestilo o trenutnem stanju »prenove« informacijskega sistema ARRS in predvidenih nadaljnjih korakih in njihovi časovnici. VSS in SVIZ poleg ukrepanja zahtevata tudi sankcioniranje odgovornih za razkroj informacijskega sistema.

Ljubljana, 15. september 2022

Visokošolski Sindikat Slovenije,
dr. Gorazd Kovačič, predsednik

Sindikat vzgoje, izobraževanja, znanosti in kulture Slovenije,
Branimir Štrukelj, glavni tajnik

V vednost: Ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport, Kosrisu, Rektorski konferenci RS, medijem

Priloga: Odziv na protest SVIZ in VSS ob ukinitvi dostopa do arhiva raziskovalne dejavnosti v Sloveniji,
30. avgust 2022